

POSELSTVÍ PAPEŽE FRANTIŠKA KE 109. SVĚTOVÉMU DNI MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ

24. ZÁŘÍ 2023

Svobodná volba migrovat, nebo zůstat

Drazí bratři a sestry,

současné migrační proudy jsou projevem komplexního a složitého jevu, jehož pochopení vyžaduje pečlivou analýzu všech aspektů, které charakterizují jednotlivé etapy migrační zkušenosti, od odjezdu až po příjezd, včetně případného návratu. Se záměrem přispět k tomuto úsilí o porozumění realitě jsem se rozhodl věnovat *Poselství ke 109. světovému dni migrantů a uprchlíků* svobodě, kterou by se vždy měla vyznačovat volba opustit vlastní zemi.

Svobodně odejít, svobodně zůstat byl název solidární iniciativy, kterou před několika lety představila Italská biskupská konference jako konkrétní odpověď na výzvy současné migrace. A z vytrvalého naslouchání místním církvím mohu potvrdit, že zajištění této svobody je rozšířeným a sdíleným pastoračním zájmem.

„Josefovi se ve snu zjevil anděl Páně a řekl: ‚Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uteč do Egypta a zůstaň tam, dokud ti neřeknu. Herodes totiž bude po dítěti pátrat, aby ho zahubil“ (Mt 2,13). Útěk Svaté rodiny do Egypta nebyl plodem svobodné volby, stejně jako mnohé migrace, které poznamenaly dějiny izraelského lidu. Migrace by měla být vždy svobodnou volbou, ale ve skutečnosti tomu tak ani dnes v mnoha případech není. Konflikty, přírodní katastrofy nebo, jednoduše, nemožnost žít důstojně a zajištěný život ve své zemi nutí miliony lidí k odchodu. Již v roce 2003 svatý Jan Pavel II. prohlásil, že „vytvářet konkrétní podmínky pro mír, pokud jde o migranty a uprchlíky, znamená vážně se zasadit o zajištění zejména práva neemigrovat, to znamená žít v míru a důstojně ve své vlasti“.¹

„Vzali svá stáda, svůj majetek, který získali v Kanaánu, a tak se Jakub i všecko jeho potomstvo s ním dostali do Egypta“ (Gen 46,6). Kvůli velkému hladomoru byl Jakub s celou rodinou nucen uprchnout do Egypta, kde jim jeho syn Josef zajistil přežití. Pronásledování, války, klimatické jevy a bída patří k nejviditelnějším příčinám současné nucené migrace. Migranti prchají kvůli chudobě, ze strachu a ze zoufalství. K odstranění těchto příčin, a tím i k ukončení nucené migrace, je zapotřebí společného úsilí všech, každého podle jeho odpovědnosti. Úsilí, které začíná tím, že si položíme otázku, co můžeme udělat, ale také co musíme přestat dělat. Musíme se snažit zastavit závody ve zbrojení, ekonomický kolonialismus, drancování zdrojů cizí země, devastaci našeho společného domova.

„Všichni, kteří přijali víru, drželi pevně pohromadě a měli všechno společné. Prodávali všechn svůj majetek a dělili ho mezi všechny, jak kdo potřeboval“ (Sk 2,44-45). Ideál prvního křesťanského společenství se zdá být tak vzdálený dnešní realitě! Aby se migrace stala skutečně svobodnou volbou, je třeba usilovat o zajištění rovné účasti všech lidí na společném dobru, o dodržování základních práv a přístupu k celistvému lidskému rozvoji. Jedině tak lze každému nabídnout možnost důstojného života a osobního i rodinného naplnění. Je zřejmé, že hlavní úkol leží na zemích původu a jejich představitelích, kteří jsou povoláni uskutečňovat dobrou politiku – transparentní, poctivou, perspektivní a sloužící všem, zejména těm nejzranitelnějším. Musí jim však být umožněno, aby tak činili, aniž by byli zbaveni svých přírodních a lidských zdrojů a aniž by docházelo k vnějším zásahům, jejichž cílem je sloužit zájmům několika málo osob. Tam, kde okolnosti umožňují rozhodnout se buď pro migraci, nebo pro setrvání, je třeba zajistit, aby toto rozhodnutí bylo dobře informované a pečlivě zvážené, aby se předešlo tomu, že se velké množství mužů, žen a dětí stane obětí nebezpečných iluzí nebo bezohledných obchodníků s lidmi.

¹ Srov. *Poselství k 90. světovému dni migrantů a uprchlíků*, str. 3

„V tomto milostivém létě se každý vrátí ke svému pozemkovému majetku“ (Lv 25,13). Slavení milostivého léta představovalo pro izraelský národ projev kolektivní spravedlnosti – všichni se mohli vrátit „do původní situace – s vymazáním všech dluhů, navrácením půdy a možností opětovně požívat svobody, vlastní členům Božího lidu“². Blíží se milostivé léto 2025, a proto je dobré si tento aspekt oslav milostivého léta připomenout. Je nutné společné úsilí jednotlivých zemí i mezinárodního společenství, aby bylo zajištěno, že každý bude mít právo nemuset emigrovat, to znamená, že bude mít možnost žít v míru a důstojně ve své vlastní zemi. Jedná se o právo, které dosud nebylo kodifikováno, ale má zásadní význam. Jeho zárukou je třeba chápat jako spoluodpovědnost všech států za společné dobro, které přesahuje hranice států. Vzhledem k tomu, že světové zdroje nejsou neomezené, rozvoj hospodářsky chudších zemí závisí na sdílení, kterého se podaří dosáhnout mezi všemi zeměmi. Dokud toto právo nebude zaručeno – a k tomu vede dlouhá cesta – bude ještě mnoho lidí muset odejít za lepším životem.

„Neboť jsem měl hlad, a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a dali jste mi napít; byl jsem na cestě, a ujali jste se mě, byl jsem nahý, a oblékli jste mě; byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste ke mně“ (Mt 25,35-36). Tato slova nám neustále připomínají, abychom v migrantovi rozpoznali nejen bratra či sestru v nouzi, ale samotného Krista, který klepe na naše dveře. Proto když usilujeme o to, aby každá migrace mohla být plodem svobodné volby, jsme povoláni co nejvíce respektovat důstojnost každého migranta. To znamená doprovázet a řídit migrační proudy tím nejlepším možným způsobem, stavět mosty, nikoli zdi, rozšiřovat možnosti bezpečné a legální migrace. Ať už se rozhodneme budovat svou budoucnost kdekoli, v zemi, kde jsme se narodili, nebo jinde, důležité je, že tam vždy nalezneme společenství, které je připraveno přijímat, chránit, podporovat a integrovat všechny bez rozdílu a nikoho nevynechat.

Synodální cesta, na kterou jsme se jako církve vydali, nás vede k tomu, abychom v těch nejzranitelnějších lidech – a mezi nimi je mnoho migrantů a uprchlíků – viděli zvláštní společníky, které máme milovat a o něž máme pečovat jako o bratry a sestry. Jen tehdy, budeme-li kráčet společně, můžeme dojít daleko a dosáhnout společného cíle naší cesty.

V Římě u sv. Jana v Lateránu 11. května 2023

FRANTIŠEK

Modlitba

Bože, všemohoucí Otče,
daruj nám milost, abychom usilovali
o spravedlnost, solidaritu a mír,
aby všem tvým dětem byla zajištěna
svoboda volby, zda migrovat, nebo zůstat.

Dej nám odvahu odsoudit
všechny hrůzy našeho světa,
abychom bojovali proti každé nespravedlnosti,
která poskvvrňuje krásu tvého stvoření
a harmonii našeho společného domova.

Upevni nás silou svého Ducha,
abychom mohli projevovat tvou něhu
každému migrantovi, kterého nám postavíš do cesty,
a šířili v srdcích a v každém prostředí
kulturu setkávání a péče.

² Srov. *Katecheze* 10. února 2016